

PINNE TIL BESVÆR?

AV MORTEN WENSBERG

Dirigentpinnen kan for utenforstående minne om trollmannens magiske tryllestav. Likevel er det få som opplever magi første gangen de tar opp en dirigentpinne. Men etter hvert kanskje? Mange ferske dirigentstudenter spør: «MÅ jeg dirigere med pinne?» «Javisst må du det» svarer jeg alltid. «Men hvorfor det da?»

FØRST LITT PINNEHISTORIE

La oss begynne med Jean Baptiste Lully som var solkongen, Ludvig XIV, sin favorittkomponist. Lully dirigerte selv sine komposisjoner. Som pinne hadde han en diger, rikt ornamentert taktstokk som han brukte å slå i gulvet for holde tempoet. Han var ganske sikkert sin tids aller flotteste dirigent.

Men en dag gikk det helt galt. Ludvig XIV hadde vært meget syk, men var nå på bedringens vei. For å feire solkongens helbredelse skulle Lullys store Te Deum framføres av hele hoffets ensemble på 300 musikere. Lully dirigerte som vanlig. Under øvelsen en vinterdag i 1787 traff dessverre stokken Lullys tå i stedet for gulvet. Såret ville ikke gro og før våren kom var den uheldige dirigenten død av koldbrann.

KORTERE PINNER

De tyske mesterne Carl Maria von Weber og Felix Mendelssohn – sistnevnte er for øvrig han som komponerte korpsklassikeren Overtyre for blåsere – var de første som gikk over til «håndholdte» dirigentpinner. Dette skjedde altså på 1800-tallet. Siden den gang har det eksistert dirigentpinner i mange ulike størrelser og utforminger. Med det til felles at alle er ment å veives i luften. Den type stokk som Lully hadde, brukes i dag bare av tamburmajorer og ikke av dirigenter.

Arthur Nikisch - en av de mest kjente dirigentene ved begynnelsen av 1900-tallet - var kjent for sin usedvanlig store og solide pinne. På arkivbilder ser det ut som om den må ha vært godt over halvmeteren lang!

I vår tid er slike store pinner gått helt av moten. Det er også mange som dirigerer helt uten pinne. Noen av vår tids berømte maestroer dirigerer uten, for eksempel Pierre Boulez og Valery Gerгиеv. Selv anbefaler jeg mine studenter å finne en pinne som er omtrent lengden fra ens egen albue og nesten til fingerspiss. For de fleste betyr dette en lengde på 14-16 tommer.

TILBAKE TIL DIRIGENTSTUDENTENES SPØRSMÅL

Hvorfor må de lære seg å dirigere med pinne? Er det fordi du blir en bedre dirigent med pinne enn uten?

Nei, det tror jeg ikke.

Svaret er ganske enkelt: Hvis du behersker å dirigere med pinne kan du jo alltid legge ned pinnen og dirigere uten. Om du skulle ønske det.